

Januártól: Miniszínpad

Rémusz bácsi mesei. A cím nemcsak a tévéből ismerős a gyerekeknek. Szegeden is, az ország más helyein is — főleg kistelepüléseken — számtalan előadást tartott az utóbbi két évben ezzel a címmel a Nos, itt van mindjárt egy bökkenő. A névvel.

Az az előadóművészekből és amatőrökből álló alkalmi szegedi együttes, amely *Teszary Gábor* vezetésével arra szánta el magát, idestova három esztendeje, hogy gyerekeknek való előadásokat tart itthon és szerte az országban — először nem is nevezte meg magát. Később, mert a gitárkísérettel előadott mesék helyett elkezdtek dramatizált meséket játszani közönségüknek, s mert kevesen voltak ugyan, de hosszabb ideje együtt, és mert sikerük volt, „Miniszínház”-ként emlegették őket. Hagyták. Aztán már használták is a nevet, *Teszary Gábor* szerint amolyan fantáziánévként. Am azoknak az intézményeknek a munkatársai, akik megvették az egyébként nagyon olcsón fölajánlott programjaikat, azt hitték: valódi, szervezett színházról s nem egyéni előadóművészi engedéllyel rendelkezők alkalmi társulásáról van szó. Félreértések adódtak, persze, a csoport státusát megelőző tisztázni kellett, mert hiába a színvonalas produkció is, az elfogadható és is, a hahnigyanús üvelektől úgy félnek már a közműve-

ledési intézményekben mint ordög a szenteltvíztől. *Teszary* végül, sok egyéb próbálkozás után, az *Iffjúsági Rendező Irodával (IRI) sikerült együttműködési megállapodást kötni*. Im már a jogi és szakmai felügyelet ellátni képes „támogatóval” a hátuk mögött — elindultak *helvet* keresni maguknak, Szegeden.

Hogy mért mesélek itt minderről? Velem együtt bizonyosan sokan tudják még, pedagógus, vagy szülő-mi-nőségükben szinte naponta érzékelik, hogy a hivatásos színházak gyerekelőadásai — nem elegendők. A legkisebbek és a nagyobbacska színházi-élményességén csillapítandó, nagy szükség lenne több előadásra. A szülők és a gyerekek nezőpontjából ez, és a megfelelő szakmai-művészi minőség a

lénveg. A hírt, melyet *Teszary Gábertól* hallottam, ezért adom tovább: januártól az *IRI Szegedi Miniszínpada* néven, állandó helyen, a Vasutas Művelődési Házban megkezdik előadás-sorozataikat. A Rémusz bácsi meséi és a *Fortélyos mester királysága* című, öt-öt részből álló mesefeldolgozások mellé az öt-tíz éveseknek szóló kínálattal kívánják egyelőre bővíteni a repertoárt. A *Szabadkai Gyermekszínházzal* kialakított kapcsolataik alapján rendszeres, kölcsönös vendégszereléseket terveznek és még sok egyébét.

Am a tervekről később, amikor a Miniszínpad már bizonyított. Az első Rémusz sorozat január 13-án indul, 23-tól pedig a *Fortélyos* mestert láthatják a gyerekek. S. E.

Életmű-katalógus

Katalógus jelent meg *Martyn Ferenc*, a Pécsen élő Kossuth-díjas festőművész életművéről. Szerzője *Hárs Éva* művészettörténész kandidátus, aki 30 éve kíséri figyelemmel a sokoldalú alkotó munkásságát, gyűjti az életmű dokumentumait, adatait. A szakkatalógusban 2676 *Martyn*-művet ír le, legtöbbször műtárgyfotó is közöl. A fényképek zömét *Nádor Katalin* fotóművész készítette.

A kötet első ízben ad példát hazánkban egy kortárs művész teljes életművének tudományos igényű lajstromozására. Egyben áttekinti *Martyn Ferenc* pályafutását, kapcsolódását az európai képzőművészet progresszív áramlataihoz, ily módon támaszpontot nyújt a későbbi kutatásoknak. Emellett értékes kézikönyv lehet a műgyűjtőknek is, mivel segít kiszűrni az esetleges hamisításokat.

Alapszervezet a tanácsnál

Felelősséggel a köz szolgálatában

Szeged megyei város tanácsánál pártvezetőség irányításával négy alapszervezet dolgozik, amelyek közül jó-közepes létszámú a hármas. Ide tartoznak — szám szerint 44-en — az első fokú hatóság munkában dolgozó párttagok több mint tíz munkahelyről. Az alapszervezet titkára — immár harmadszor — *Vitos György* főorvos. Lévé, hogy már itt is túl vannak a beszámoló taggyűlésen, arról beszélgettünk, hogy miképpen dolgoztak 1985-ben a közigazgatásban tevékenykedő kommunisták, tudván, hogy ezeken a területeken állandó a kapcsolat a lakossággal. Munkájuk éppen ezért tükörképe is közigazgatásunknak.

A kollektív véleményt összegező beszámolóból kiindulva azt a megállapítást lehet leolvasni, hogy az alapszervezet vezetősége és a pártcsoportok között szoros a kapcsolat. Tudvalevő, hogy a párt legkisebb egységében dől el, hogy ki mennyire tájékozott, s enél fogva hogyan van előkészítve a soros taggyűlés és ki hogyan végzi el megbízatásait. A módszer itt az, hogy üléseire a vezetőség meghívja a pártcsoportvezetőket, *Péfer Lajost*, *Martinosi Jánost*, *Kiss Andrásné*, *Lados Lászlót*. (Név szerint azért említjük őket, mert a róluk kialakult vélemény szerint példásan látják el tisztviselőket, gondoskodnak arról, hogy mindenkinek legyen pártmegbízatása és annak elvégzését is figyelemmel kísérik.) Üléseik rendszeresek, azokon a közvetlenség, a nyílt, az őszinte vélemény a domináns. A taggyűlésekre kerülő témákat alaposan megbeszéljük, s még azon túl is van mondanivalójuk: törődnek egymással.

A közigazgatásban dolgozó párttagok felelősséggel vállalják a XIII. kongresszus határozatából a rájuk vonat-

kozó részt, miszerint az államigazgatásban egyszerűsíteni és gyorsítani kell az ügyintézet, javítani a közszolgálat kulturáltságát. Meg kell szüntetni a helyenként még tapasztalható bürokratizmust. Az állampolgárok ügyeinek lelkiismeretes, érdemi, gyors intézésével is szívesíteni kell a tömegkapcsolatokat. Fokozottabban szükséges építeni a lakosság véleményére és cselekvőkészségére.

Ezek a gondolatok visszatükröztek a beszámoló taggyűlést megelőző beszélgetésekben is. Megfelelőnek tartják az alapszervezet vezetőségének munkáját, munkamódszerét, tagjaik lelkiismeretes dolgoznak tudásuk, felkészültségük és munkabírásuk szerint. Felvetették azonban, hogy az alapszervezet területéhez tartozó lakossági adó- és illetékhivatal tevékenységében nem érvényesül kellően a párt irányító szerepe. Nem megfelelő a hivatal korszerűsítésének üteme. Az is elhangzott, hogy jobb lenne az ügyfelfogadás kezdetét 8 óra helyett 9 órára tenni. Addig is lehetne intézni folyó ügyeket, felkészülni az ügyfelek fogadására

Mindezek a felvetések bővültek a további feladatok megfogalmazásában. Ezek között szerepel a kibővített ügyfélszolgálati modell továbbfejlesztése, a nyilvántartások számítógépes feldolgozása, a külső ügyfélszolgálati irodák erősítése, különösen Tápén, Kiskundorozmán. Továbbra is feladat a hatóság munkatársainak társadalmi újabb aktivitásának megteremtése, gyámhatósági, lakás- és tartási szerződéses ügyekben, az alkoholizmus visszaszorításában. Az új lakásügyi jogszabályok betartásával szükséges a lakáselosztás korszerűsítése, különös tekintettel a fiatalokra. Az ipar és a kereskedelem területén a hatósági munkában gyors és

szakosított ügyintézésre kell segíteni az engedélyek kiadását a törvényes keretek betartásával. Ezt kívánja a lakosság tovább jó ellátása, jogos igényeinek kielégítése. Továbbra is fontos, hogy rendszeres legyen az építészeti helyszíni vizsgálat a szabálytalanságok megszüntetése végett.

Mindez nem mára szóló programja ennek az alapszervezetnek, amelynek jó munkáját érdemben értékelte és ismerte el a pártvezetőség és egyetértett további feladataival. Az ide tartozó tanácsi apparátus dolgozóinak száma 186. A párttag-ság kellő arányt és erőt képvisel, s azt még lehet növelni további jó, átgondolt pártépítéssel.

Lódi Ferenc

Ötvenéves lányom kapott a Mikulástól egy játékosan matematikát oktató könyvet, *Számletra* címmel. A műnek Kovácsék vidéki kirándulása ad keretet, amikor is a gyerekek letrára másznak, labdáznak, virágot ültetnek, uszonnáznak — s e közben mindent megszámlálnak, kivonnak, osztanak, szoroznak.

Nem vitatható a szép kiállítású kötet módszertani értéke, annál gyanakvóbbá tesz a szerzők természetrajzi tájékozatlansága. Kissé meglepett a Virágültetés című fejezet, amelyben Gyurka (az egyik szereplő) „már szaladt is a ladahoz, kiemelt mindkét kezével egy-egy piros tulipánpalántát, és vitte az üres ágyás felé”. És öt oldalon keresztül, szülői felügyelet mellett, ültetik a gyerekek a piros tulipánpalántát a „tulipánpalánták” tömegét — mindez gyönyörű ábrákkal illusztrálva —, anélkül, hogy tudomást vennének róla, a „tulipánpalánta” agrobiológiai nonszensz.

A hagymás virágokat ugyanígy nem palántázzák,

Nehéz hűségben

Magyar film '85

Minden különösebb bevezető nélkül hallgassunk bele két véleménybe.

„Mintha új periódusba érkezünk volna. Az elmúlt negyven év alatt volt, amikor a kielezített konfliktusok álltak a film érdeklődésének homlokterében. Volt, amikor a konfliktus problémátlanná vált, rózsaszínűvé — az ország majdnem belepustult ebbe az időszakba. Azután jött a magyar film aranykora, ekkor a legszükségesebb indulatok is árnyaltabban csaphattak össze. A vagy-vagy döntéseknek morális súlyuk volt. Aztán megjelent a néprontos hang is, amely egy zongora mellé ültetett minden embert, hadd játszsza el mindenki a saját dalát. Kiderült, ez a zongora hiánycikk. Ismét a konfliktusok. És most itt ez az új, ez a várt (félt?) periódus. A kiegyezés filmjei következtek el. És ez újra a magyar film felelősségtudatát mutatja. Ha nem adjuk meg magunkat a csapdának — de megtanulunk élni velük, bennük, közöttük, általuk. És közben megőrizzük a cselekvéshez szükséges tisztességet is. Ez hívom én kiegyezésnek...”

„Kétségtelenül valami baj van a filmművészettel, ha üvegpadról át kezdenek fényképezni. Az a benyomásom, hogy a magyar rendezők kissé gátlásossá váltak: gazdasági, politikai, személyes vagy bármi más okból nem nyúlnak a lényeges témákhoz, vagy legalábbis nem olyan mélységig, mint korábban... A magyar film válságát persze nem tartom ijesztőnek, még kevésbé egyedülállónak... A filmművészet ma általános válságban van.”

Aki csak kicsit is ismeri a magyar filmekről alkotott, szélesebb körben elterjedt hazai és külföldi vélekedéseket, tíz az egyhez fogadhatna: az első idézet valamilyen, a magyar film óriási nemzetközi tekintélyének hódoló, kellő áttekintéssel, tárgyilagos és jóindulatú okossággal rendelkező külföldi (nyugati) szakértőtől való, a második pedig valamelyik itthoni filmes-től, esetleg esztétától-kritikustól is. Nos, ajánlom, senki ne fogadjon, mert rajtavesz: pontosan fordított a helyzet. Az első vélemény *Bányai Gábor* esztétáé, a Filmkultúra szerkesztőé, a második pedig a világ egyik legnevesebb szakírójától, *David Robinson*tól, a londoni Times filmkritikusától származik. S noha ez a furakétség távolról sem azt jelenti, hogy a fenti, lá-

atlanban megtett tippeknek nincs nagyon is valóságos alapjuk — legalább annyi „válságtudatos” magyarországi hang hallható, mint amennyi felsőfokokban áradozó, a magyar filmet Közép-Európában immáron évtizedek óta folyamatosan első számúnak tartó — ez a „kettős fordultás”, úgy érzem, tünet- sőt, jelenség-értékű. Mert egyszerre mutatja a filmművészetünkkel szemben megnyilvánuló kritikusságot külső és megértőbb belső (szakmai) attitűdöket.

Az idézett vélekedések, sok egyébbel egyetemben, még februárban, a XVII. Magyar Játékfilmszemlén látottak alapján kaptak hangot. S mivel igen jó, hogy egy ország filmgyártása az évenként megrendezendő nemzeti fesztiválon teljes keréskészletében megmutatkozik, a szokásos év végi áttekintés viszonylag könnyű helyzetet teremt: hiszen gyakorlatilag a filmszemlén bemutatott magyar filmek jelentették 1985-ben (is) a mozik friss hazai kínálatát.

Könnyű helyzet, mondhatjuk, de bizony csak nagyon viszonylagosan. Mert a magyar film idej esztendeje majdhogynem bonyolultabb öszképet mutat, mint valaha. Ha elfogadjuk az új periódus elméletét, rögtön hozzá kell gondolnunk az eddig szinte soha (legalább is igen régen) nem tapasztalt gazdasági nehézségeket, azt a tény, hogy évről évre kevesebb nagyjátékfilm készülhet, no meg a mindenkori alkotói „hullámvérsek”, úgy tűnik, nagyon is erőteljes labilitást eláruló vargabetűt, váratlan lehangoló fiaskókat és a filmművészet hazai tendenciáiba jól beilleszthető, bár egyáltalán nem örömteli megtorpanásokat is.

Tizenkilenc új filmmel rukkolt ki a Szemle, s mivel e művek szinte száz százalékát azóta a nagyközönség is láthatta, rögvést előtárolódik a legfontosabb kérdés: hogyan, miként minősíthető hát a magyar film helyzete 1985-ben?

Egy népdalsor jut eszembe hirtelen, amely „talpig nehéz hűségről” beszél. A nehéz hűség kifejezése pedig éppúgy feltételez kint, mint kitartást, megszenvedett eltökéltséget és konfliktusokkal, nagy gondokkal teli ragaszkodást. Hiszen

sók tiltakozását kiváltotta. Nevezetesen: Hány tojást rak évente a keresztes vipera?

A következő lapszámban az egyik jótululó munkatárs kedélyes történettel tette jóvá a tévedést.

Pistike felháborodottan mondja Nagyapónak: — Hiszen a keresztes vipera nem rak tojásokat, mert elevenszülő!

— Az lehetetlen — feleli Nagyapó —, hiszen akkor nem így tették volna fel a kérdést! A szerzőnek biztos a keze ügyében voltak lexikonok, más tudós könyvek, s egyébként is a téma szakértője lehet.

— De Nagyapó, a Búvár zsebkönyv, a Brehm-lexikon meg a Hüllők élete könyv is mind elevenszülőt ír.

— Nyugodj meg gyermekem — szól Nagyapó —, erre is van magyarázat. Felelj nekem a következő találos kérdésre! Mi az: A falon ketyeg, azt mondja: kakukk és sir?

— Ez kakukkos óra. De miért sir?

— Hogy nehezebb legyen kitalálni!

J. Szóráth Gyula

a magyar film az idén megint csak letett az asztalra egy nagy művet (*Redl ezredes*), egy igen figyelemreméltó, a szociális töltet kedves játékosággal elegyítő, üde vigjátékot (*Egy kicsit én, egy kicsit te*), egy rendkívüli műgonddal készült, regényadaptációnak és önálló alkotásnak egyaránt kiválóan sikerült ifjúsági filmet (*Sortűz egy fekete bivalyért*), egy, a világhírű magyar animáció rangját a nemzeti múlt érdekes színképével harmóniába hozó rajzfilmet (*Szaffi*), egy, a maga nemében tökéletes operettfilmet (*Az élet muzsikája*) és egy „igazi” dokumentumfilmet (*Fuga*). A paletta tehát igencsak széles: szinte mindenhonnan, mindegyik mozi-terrénumból egy-egy, a kritika és a közönség által egyaránt elismert, szakmai szempontból is első osztályúnak mondható, pontos, okos, igényes jó mű. (A *Redl ezredes* ráadásul az egyetemes filmművészet legmagasabb mércéi szerint is kimagasló alkotás, akár „post-Mephistonak” is tekinthető.) Hát akkor?

A menyasszony, mint az életben oly sokszor, persze most is, távolról sem ilyen gyönyörű: hiszen láthattuk az egyik legjobb magyar rendező váratlan, nagy csalódást keltett, ugyan óriási igénnyel készült, de végső soron csupán felszínes love story-és történelem-illusztrációt nyújtó, bár monumentális filmjét (*A vörös grófnő*), kifejezetten művészi fiaskókat (*Megfelelő ember kényes feladatra*, *Csak egy mozi*), ragyogó színészi alakításokkal megtűzdelt „fura” melléfogást (*Uramisten*), rossz áldokumentarista darabot (*Higgyetek nekem!*), vagy éppen historizáló célzatú groteszket (*Hány az óra*, *Vekker úr?*); egyértelmű blódit (*Valaki figyel*), és jöllehet sok realiztikus elemet tartalmazó, ám mégiscsak arányait tévesztett, didaktikus tanmesét (*Esztérlánc*). Vagyis kudarcokból is jutott jócskán. Mégsem tudok egyetérteni sem a változatlan színvonal-szenderdet bizonygatni akaró hurra-optimizmussal. A magyar film 1985-ben ugyanis a nehéz hűség minden látványos és rejtett összetevőjének megfelelően létezett: sokszor nem irigylésre méltó alkotói körülmények között, ragyogó forгатokönyviroktól nem éppen elkényeztetve, kitűnő operatőri gárdával, egy változatlanul dolgozó már nevével biztos garanciát jelentő rendező-bázissal, rengeteg pompás színésszel — és főként ama bizonyos felelősséggel. Így tette a dolgát. Ami az utóbbit, a felelősséget illeti: ez egyben a nehéz hűségben-állapot végső magyarázatát is adja. A magyar filmművészet végső soron kiven ragaszkodik és hű is tud maradni immáron dicsőségesnek mondható hagyományaihoz: az éles szemmel észrevett és magas művészi színvonalon látottat emberi és magyar világértelmezések sokszor heroikus kísérleteihez, imigyen tulajdonképpen megtevé kötelességét nemzete és a társadalmi progresszió iránt. Légyen bármilyen bonyolult, buktatókkal teli, ellentmondásokkal agyonterhelt az ez évi filmtermés, hajlandó vagyok elfogadni a véleményt az új periódusról, s egyben elvetni a tekintélyes angol kritikus koncepcióját az általános válságról. Mert jöllehet (és hálstennek!) a világ filmes közvéleményében hírnök váltig igen jó, de ami belső ügyünket, hazai dolgainkat illeti — ezeket hadd tudjuk mégis mi jobban. Miként a film esetében, úgy másban is. Nehéz hűségben.

Domonkos László

A síró óra

hanem ültetik, epp hagyomány formájában, s a nyílásban lévő növény már maga a kifejtett egyed, amiről a virágot letépni szokás, hogy vázába kerüljön. Ebben az állapotban palántának aligha tekinthető, sőt az esetleges átültetés gyors hervadáshoz vezet.

Lányom, aki eddig már maga is ültetett tulipán-hagymát, beuerott a szerzőknek. Mint ahogy majd sok más gyermekolvasójuk is, akiknek elméjében egy botanikai képtelenség rögződik — néhány összeadás és kivonás kedvéért.

* Hasonló botlásra bukkantam egyik idegen nyelvű hazai lapunk gyermekrovatában, ahol biológiai totóval kívánták a figyelmet a természet és az új-ság iránt felkelteni. A kis-ség perifériákra sikerült kérdések között: mint például a légy másodpercenkénti szárnyapapainak száma, a teve vemhességi ideje, a zsiráf súlya, stb., volt egy, ami az ifjú olva-